

A
ESiN.E
BiN
1970

J-I-70/c

YENİ ASYA: Yıl 1 - Sayı: 181 - 20 Ağustos 1970 — Sayfa: 2

1970 YILINDA TÜRK KÜLTÜRÜ MESELELERİ:

Millî kültürümüzün tarihî seyri

Dr. Emel Esin

(SANAT TARİHİ MÜTEHASSISI)

277

1970 YILINDA TÜRK KÜLTÜRÜ MESELELERİ:

Görüşler
ve
düşüncelerMillî kültürümüzün
tarihî seyri

Dr. Emel Esin

(SANAT TARİHİ MÜTEHASSISI)

Birinci ve ikinci bölümlerde, Türk kültürünün mahiyeti ve millî kültürümüzün tarihî seyri meselelerini araştırmaya çalışmışım (bk. YENİ ASYA 18 ve 19 Ağustos tarihlerinde intişâr eden yazılar). Bu son yazıda ise üçüncü soruya geliyorum. Kültürümüzü ihyâ etmek, onu gelecek nesillere geçirmek için ne yapabiliriz? Bu maksad için, bize benzer zengin millî kültüre sâhip milletlerin, bazen ondokuzuncu yüzyılda başlayan, bazen ise hâlen devam eden tecrübelerinden ve ortaya çıkan metodlardan faydalanmak ilk hatıra gelen çâredir. Bu memleketlerde her geyden evvel, millî kültür mirâsının arşivi vücûda getirilerek işe başlanmış, eserler ihtisâs sâhalarına ayrıldıktan sonra kronolojik şekilde düzenlenen arşivlerde, onlara âld bilgi ve vesikalar kayd edilmiş bulunmaktadır. Meselâ mimârî âbidelerinin planları, yazmaların tıpkı basımları, resim ve heykellerin fotoğrafları, mûsikî enregistremeni, bu arşivlerde yer alır.

Ancak bu arşivlerin verdiği malzemeye dayanarak, millî kültür tarihî, yazılabilir. Şüphesiz ki, her yerde, millî kültür tarihinin yazılması memleketin en kıymetli mütefekkirlerinin ve mütehassıslarının eseri olmuştur. Çalışma muhtelif şekillerde tasavvur edilmiş. İki mîsâl verilebilir:

Fransızlar, kültür tarihini, kronolojik tahlille dayanan ve senteze varan yek-vücûd bir eser olarak düşünmüş ve tedvin etmiştir. Espanyol kültür tarihî ise, arşivlerin verdiği bilgily alfabetik sıraya koymuş, ve bir millî kültür ansiklopedisi şeklindedir.

Kültür tarihî yazıldıktan sonra, bunun muhtelif kısımlarının

“

BİZİM HÜMANİST TAHSİL PROGRAMIMIZ İSE, TABİATI İLE, KENDİ KÜLTÜRÜMÜZÜN TAKİB ETTİĞİ SEYRE UYACAKDIR. HÜMANİST TAHSİL, ORTA OKULDAN BERİ, TÜRK KÜLTÜR TARİHİNİ VE TÜRKÇENİN GEÇİRDİĞİ İSTİHÂLELERİ ÖĞRETECEKDIR. TÜRKÇENİN MUHTELİF SAFHALARININ VE ONA KARIŞAN FARŞÇA VE ARABÇA GİBİ DİLLERİN, HİÇ OLMAZSA GRAMERİNİ PROGRAMA İTHÂL EDECEKDIR.

”

özetleri de yapılmış ve tahsil derecesine göre ayarlanarak, ilk mektepten başlayıp bütün tahsil kademeleri boyunca öğretilmektedir.

Millî kültüre sâhib milletler, ancak asırlar sonunda vücûd bulabilen bu nâdide fikrî âbidenin istikbâlini emniyete almak için, hümanist sâhada aydınlar yetiştirmeye gayret etmektedir. Bu sebepten, hümanist kültürünün mevcûd olduğu memleketlerde, meselâ Almanya, İspanya, Fransa, İtalya, Japonya'da hümanist ihtisâs, Orta mektepten başlar. Ta lebe, istidadları ve isteklerine göre, fen veyâ hümanizmin grup

larına ayrılır ve zekâ tâze iken ileride lâzım gelecek bilgiler ile techiz olunmağa koyulur. Böylece, gençler, üniversitelere hazırlıklı olarak gelirler. Amerika Hükümetinin kendi eğitim sisteminin zaafı hakkında araştırma yapmak ile görevlendirdiği Prof. Conant şu neticeye varmıştı: Erken başlayan ihtisâs, Avrupalı gençce, Amerikalılara nisbeten, asgari üç yıl kazandırmaktadır. Kaldı ki, millî kültürden feyz alan Avrupalı genç hümanist, muhtil ile tezâda düşmeyen bilâkis ondan kuvvet alan, yapıcı bir insandır. Millî kültürden nasıbsız kalan genç mütefekkir ise, muhtil ile anlaşamayan köksüz, kendine mânevi sâla arayan bir öksüzdür.

Avrupa hümanist tahsili, millî dil ve kültür yanında, Hristiyan medeniyetinin müsterek kültür mirası olan Lâtinceye ve Yunancaya da yer verir. Japon hümanist aydınları, Çinceyi de öğretir. Bizim hümanist tahsil programımız ise, tabiatı ile, kendi kültürümüzün takibi ettiğî seyre uyacaktır. Hümanist tahsil, Orta okuldan beri, Türk kültür tarihini ve Türkçenin geçirdiği istihâleleri öğretecektir. Türkçenin muhtelif safhalarının ve ona karışan Farsça ve Arabça gibi dillerin, hiç olmazsa gramerini programa ithâl edecektir. Zamanımız da, beynelmîlî mütefekkirlerin kullandıkları dilleri de ihmâl edemeyiz, çünkü ancak onlarla fikrî istişare yolu ile beynelmîlî çapda aydın yetiştirebiliriz.

Bu disiplinler ile Türk hümanist mütefekkirleri millî kültürün her veche ve safhasına sâhib olarak, meş'aleyî gelecek kuşaklara da geçireceklerdir.

— SON —